

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Одеський державний екологічний університет

ЗАТВЕРДЖЕНО
на засіданні групи забезпечення
спеціальності 101 «Екологія»
від «14» 09 2023 року
протокол № 1
Голова групи Ч (Чугай А.В.)

УЗГОДЖЕНО
Декан природоохоронного факультету
Ч (Чугай А.В.)

СИ Л Л А Б У С

навчальної дисципліни
ЕКОНОМІКА ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ

(назва навчальної дисципліни)

101 «Екологія»

(шифр та назва спеціальності)

«Екологія, охорона навколишнього середовища та збалансоване
природокористування», «Організація еколого-туристичної діяльності»

(назва освітньої програми)

бакалавр

(рівень вищої освіти)

денна

(форма навчання)

4

(рік навчання)

7

(семестр навчання)

3 / 90

(кількість кредитів ЄКТС/годин)

залік

(форма контролю)

Економіки природокористування

(кафедра)

Одеса, 2023 р.

Автори: Губанова О.Р., завідувачка кафедри економіки природокористування,
д.екон.н., професор
(прізвище, ініціали, посада, науковий ступінь, вчена звання)

Поточна редакція розглянута на засіданні кафедри економіки природокористування від «28» серпня 2023 року, протокол № 1.

Викладачі: лекції: Губанова О.Р., зав. кафедри економіки природокористування,
д.екон.н., професор
(вид навчального заняття: прізвище, ініціали, посада, науковий ступінь, вчена звання)

практичні заняття: Губанова О.Р., зав. кафедри економіки
природокористування, д.екон.н., професор
(вид навчального заняття: прізвище, ініціали, посада, науковий ступінь, вчена звання)

Перелік попередніх редакцій

Прізвища та ініціали авторів	Дата, № протоколу	Дата набуття чинності

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета	Формування у студентів теоретичних знань, умінь та практичних навичок у галузі економічного регулювання процесів використання природних ресурсів, охорони навколишнього середовища, екологічно обґрунтованих пріоритетів соціально-економічного розвитку суспільства.
Компетентність	К34. Здатність використовувати економічні механізми використання, охорони та відтворення природних ресурсів.
Результат навчання	Р341. Знання складових економічного механізму природокористування. Р342. Демонструвати навички впровадження природоохоронних заходів та проєктів.
Базові знання	<ul style="list-style-type: none"> - фундаментальних концепцій взаємовідносин суспільства та природи; - основних методів оцінки природних ресурсів та ефективності природоохоронних заходів; - методичних підходів щодо визначення економічних збитків від забруднення довкілля та їх оцінки в окремих секторах економічної діяльності; - принципів захисту довкілля економічними методами; - методів визначення плати за користування природними ресурсами; - основних положень та сутності економічного механізму охорони навколишнього середовища.
Базові вміння	<ul style="list-style-type: none"> - розраховувати економіко-екологічні збитки від забруднення навколишнього природного середовища; - оцінювати економічний ефект та ефективність реалізації природоохоронних заходів; - визначати економічні, соціальні та екологічні наслідки різних видів господарської діяльності.
Базові навички	- оцінювання вартості природних ресурсів, збитків від забруднення довкілля, ефективності природоохоронних заходів.
Пов'язані силлабуси	немає
Попередня дисципліна	Екологічне законодавство
Наступна дисципліна	Система екологічного управління
Кількість годин	лекції: 30 практичні заняття: 15 лабораторні заняття: - самостійна робота студентів: 45

2. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

2.1. Лекційні модулі

Код	Назва модуля та тем	Кількість годин	
		аудиторні	СРС
ЗМ-Л1	ЕКОНОМІКО-ЕКОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ		
	1. Економіка природокористування як особлива галузь науки	2	1
	2. Основні концепції природокористування	4	2
	3. Природні ресурси як економічний базис природокористування	4	2
	4. Економічний збиток від забруднення навколишнього середовища	4	2
	5. Ефективність природоохоронних заходів	4	2
	6. Організаційно-економічний механізм раціонального природокористування	4	2
	7. Екологізація економіки	4	2
	8. Світове господарство і основні питання економіки природокористування	4	2
	Підготовка до модульної тестової контрольної роботи № 1		5
	Підготовка до залікової контрольної роботи		5
	Разом:	30	25

Консультації: Губанова О.Р., один раз на тиждень 1 година (11.00-12.00, четвер) згідно з графіком консультацій, затвердженого на засіданні кафедри.

2.2. Практичні модулі

Код	Назва модуля та тем	Кількість годин	
		аудиторні	СРС
ЗМ-П1	1. Оцінка природоємності економіки	3	3
	2. Основи економічної оцінки природних факторів	3	3
	3. Оцінка еколого-економічних збитків від забруднення довкілля	3	3
	4. Еколого-економічний інструментарій	3	3
	5. Економічна ефективність природоохоронних заходів	3	3
	Підготовка до модульної тестової контрольної роботи № 2		5
	Разом:	15	20

Консультації: Губанова О.Р., один раз на тиждень 1 година (11.00-12.00, четвер) згідно з графіком консультацій, затвердженого на засіданні кафедри.

2.3. Самостійна робота студента та контрольні заходи

Код модуля	Завдання на СРС та контрольні заходи	Кількість годин	Строк проведення (семестр, тиждень)
ЗМ-Л1	Підготовка до лекційних занять	15	VII, 1-15
	Підготовка до модульної контрольної роботи № 1 Виконання модульної контрольної роботи № 1 (обов'язкове)	5	VII, 1-12 VII, 12
ЗМ-П1	Підготовка до практичних занять	15	VII, 1-15
	Підготовка до модульної контрольної роботи № 2 Виконання модульної контрольної роботи № 2 (обов'язкове)	5	VII, 1-14 VII, 14
	Підготовка до залікової контрольної роботи	5	VII, 15
Разом:		45	

2.3.1. Методика проведення та оцінювання контрольного заходу для ЗМ-Л1

Організація контролю знань студентів побудована за накопичувально-модульним принципом згідно вимог діючого в університеті Положення «Про проведення підсумкового контролю знань студентів».

З *теоретичного курсу* навчальної дисципліни «Економіка природокористування» здобувач повинен бути готовим відповідати на усні запитання лектора під час лекційних занять; надати відповіді на тестові запитання відкритого типу за теоретичним модулем ЗМ-Л1. Формами контролю засвоєння теоретичних знань є усне опитування під час лекційних занять (поточний контроль), модульна контрольна робота за змістовним модулем (внутрішньо семестровий контроль), складання заліку (підсумкова атестація).

Варіанти модульної контрольної роботи № 1 містять 20 запитань у тестовому вигляді. Кожна вірна відповідь оцінюється у 2,5 бала. Максимальна кількість балів за виконаний варіант модульної контрольної роботи становить 50 балів. Максимальна кількість балів, яку здобувач може отримати з лекційної частини складає 50 балів.

2.3.2. Методика проведення та оцінювання контрольного заходу для ЗМ-П1

Формою контролю практичного модуля ЗМ-П1 є усне опитування під час проведення практичних занять та виконання модульної контрольної роботи № 2, яка містить 20 запитань у вигляді тестів. Максимальна кількість балів за виконаний варіант модульної контрольної роботи № 2 становить 50 балів або 2,5 бала за вірну відповідь.

Максимальна сума балів за практичну складову дисципліни складає 50 балів.

Загальна максимальна кількість балів поточного контролю з дисципліни «Економіка природокористування», яку студент може отримати, складає 100 балів.

2.3.3. Методика проведення та оцінювання підсумкового контролю (заліку)

До семестрового контролюючого заходу з дисципліни «Економіка природокористування» відноситься семестровий залік. Студент вважається

допущеним до заліку, якщо він виконав всі обов'язкові види робіт, передбачені навчальною програмою дисципліни та набрав за модульною системою суму балів не менше 50% від максимально можливої по теоретичній (25 балів) і практичній (25 балів) частинах курсу. Суми балів, які отримав студент за всіма змістовними модулями дисципліни в семестрі, формують кількісну оцінку за підсумками контролюючих заходів.

Максимальну кількість балів за залікову контрольну роботу з дисципліни «Економіка природокористування», яку студент може отримати, складає 100 балів. В заліковому завданні – 20 запитань, кожне з яких оцінюється по 5 балів.

Інтегральна оцінка роботи студента визначається за формулою:

$$B = 0,75OЗ + 0,25OKP,$$

де B - інтегральна оцінка в 100-бальній шкалі, OЗ – оцінка роботи студента за змістовними модулями, ОКР – оцінка залікової контрольної роботи.

На підставі кількісної оцінки (бал успішності) виставляється якісна оцінка - двобальна (зараховано, не зараховано) та семибальна (шкала ECTS), оскільки така форма семестрового контролю використовується для семестрового заліку.

Шкала відповідності інтегральних оцінок в сумарній атестації з дисципліни

Інтегральна сума балів по дисципліні		Оцінка
у %	у балах	
< 60% від максимальної суми балів	< 60	не зараховано
60-100 % від максимальної суми балів	60 – 100	зараховано

Шкала відповідності оцінок за національною системою та системою ECTS

За шкалою ECTS	За національною системою (для заліку)	Бал успішності
A	зараховано	90 – 100
B	зараховано	82 – 89,9
C	зараховано	74 – 81,9
D	зараховано	64 – 73,9
E	зараховано	60 – 63,9
FX	не зараховано	35 – 59,9
F	не зараховано	1 – 34,9

Кількісні та якісні оцінки поточного контролю виставляються у інтегральних відомостях.

Студент, який немає на початок заліково-екзаменаційної сесії заборгованості по дисципліні, що завершується заліком, отримує якісну оцінку («зараховано» або «не зараховано») за умови, що на останній день семестру він має інтегральну суму балів поточного контролю, достатню (60% та більше) для отримання позитивної оцінки, та не менше 50% від максимально можливої суми балів за залікову контрольну роботу.

3. РЕКОМЕНДАЦІ ДО САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ЗДОБУВАЧІВ

3.1. Модуль ЗМ-Л1 «Економіко-екологічні аспекти природокористування»

3.1.1. Повчання

Розділи модуля ЗМ-Л1 формують у студентів уявлення про особливості еволюції та становлення «Економіка природокористування» як науки, основні концепції природокористування й охорони навколишнього середовища, розвиток продуктивних сил та антропогенний вплив на навколишнє середовище, основні системні закони і закономірності взаємодії суспільства і природи, природні фактори і соціально економічний розвиток, природний капітал, його функції та ефективність використання, збитки від забруднення довкілля, проблеми оцінки ефективності природоохоронної діяльності, економічний та соціальний ефект природоохоронних заходів, організаційно-економічний механізм раціонального природокористування, екологізацію економіки, світове господарство і пріоритетні питання економіки природокористування в умовах глобалізації.

3.1.2. Питання для самоперевірки

Запитання, що входять до тестів модуля ЗМ-Л1 являють собою базові знання та необхідний мінімум знань, який потрібний для засвоєння дисципліни «Економіка природокористування», наведені нижче:

1. *Наука, що поєднує економіку з науками про формування продуктивної системи охорони навколишнього середовища, досліджує роль людини у біосфері та використання нею у виробничих процесах природного середовища – це... [1, с.6-15]*
2. *Що є об'єктом економіки природокористування? [1, с.8]*
3. *У чому полягає зміст основних функцій економіки природокористування? [1, с.7]*
4. *Перерахуйте завдання економіки природокористування на сучасному етапі розвитку продуктивних сил [1, с.8-9]*
5. *Розкрийте економічну сутність поняття «природокористування» [1, с.10]*
6. *Охарактеризуйте існуючі типи та види природокористування [1, с.12-15]*
7. *У чому полягає еколого-економічна сутність природокористування? [1, с.6-20]*
8. *Чи тотожні поняття «екологічна система» та «екологічна сфера»? [1, с.6-20]*
9. *Поясніть зміст соціоекологічного принципу природокористування [1, с.12-15]*
10. *Що таке еколого-економічна система? [2, с.11]*
11. *Що відображує еколого-економічний аспект природокористування? [2, с.12]*
12. *На чому ґрунтується економічний підхід до оцінки антропогенних процесів? [1, с.12-15]*
13. *Сучасні підходи до проблеми взаємовідносин людини і природи [2, с.42-51]*
14. *Якими є базові принципи фронтальної економіки? [2, с. 42-51]*
15. *До чого закликає концепція екотопії? [2, с. 42-51]*
16. *Охарактеризуйте концепції взаєморозвитку економічної системи та довкілля [2, с. 42-51].*
17. *Розкрийте сутність теорії біологічного детермінізму [2, с. 42-51]*
18. *В чому полягає відмінність між енергетичним та технічним детермінізмом? [2, с. 42-51]*
19. *Хто з науковців є розробником теорії антизростання? [2, с. 42-51]*
20. *Як мають змінитися стратегічні цілі економічного розвитку згідно концепції*

- якісного та модифікованого зростання? [2, с. 42-51]
21. *Розкрийте сутність концепції сталого розвитку* [2, с.93-104].
  22. *Як відбувалась трансформація макроекономічних цілей суспільства протягом останніх десятиріч?* [2, с.93-104]
  23. *Розкрийте сутність економічної оцінки природних ресурсів* [2, с.133-154].
  24. *Яку функцію виконує економічна оцінка природних ресурсів?* [2, с.133-154].
  25. *Перерахуйте завдання економічної оцінки природних ресурсів* [2, с.133-154]
  26. *Яким чином економічна оцінка природних ресурсів може сприяти їх ефективнішому обігу в системі товарно-грошових відносин?* [2, с.133-154]
  27. *Яким основним вимогам повинна відповідати система економічних оцінок природних ресурсів?* [2, с.133-154]
  28. *Які об'єктивні умови необхідно враховувати при економічній оцінці природних ресурсів?* [2, с.133-154]
  29. *Які основні підходи до економічної оцінки природних ресурсів Ви знаєте? Порівняйте специфічні риси їх використання.* [2, с.133-154]
  30. *Яким чином можна врахувати екологічний фактор в показниках економічного розвитку?* [2, с.52-54].
  31. *Екологічні проблеми за масштабом поділяють на:* [2, с.92-103].
  32. *Що розуміють під економічною ефективністю природокористування?* [3, с.45-47].
  33. *Вкажіть напрямки підвищення економічної ефективності природокористування* [3, с.45-47].
  34. *Під економко-екологічною ефективністю розуміється:* [2, с.268-274].
  35. *Які чинники впливають на ефективність використання природних ресурсів та здійснення природоохоронної діяльності?* [3, с.48].
  36. *Як впливає час експлуатації природних ресурсів на їх оцінку?* [3, с.49].
  37. *Який взаємозв'язок між асиміляційним потенціалом навколишнього середовища та економічними показниками?* [1, с.46-55].
  38. *Що розуміється під деградацією навколишнього середовища?* [1, с.57-59].
  39. *Перерахуйте основні види економічного збитку.* [2, с.57-81].
  40. *Загальний еколого-економічний збиток від забруднення навколишнього середовища - це:* [2, с.57-81].
  41. *Основні методичні підходи до економічної оцінки збитку* [2, с.57-81].
  42. *Від чого залежить сумарний розмір економічного збитку?* [2, с.69-77].
  43. *Основні типи економічного механізму природокористування* [2, с.249-276].
  44. *У чому полягає суть основних напрямів формування економічного механізму природокористування?* [2, с.249-276].
  45. *Джерелами фінансування природоохоронної діяльності є:* [2, с.259-262].
  46. *Охарактеризуйте систему економічного стимулювання природоохоронної діяльності* [2, с.249-276].
  47. *У чому полягають переваги і недоліки застосовуваної системи платежів за забруднення?* [3, с.36-44].
  48. *Що має стати головним об'єктом реалізації стратегії екологізації економіки і головним структурним осередком економіки?* [1, с.124-133].
  49. *Охарактеризуйте основні напрямки екологізації АПК* [1, с.124-133]. .
  50. *Коли була сформульована концепція сталого розвитку?* [1, с.138-150].

Примітка:

Курсивом виділено питання для самоперевірки базових результатів навчання

3.2. Модуль ЗМ-ПІ

При вивченні практичного модуля студенти набувають знання про сутність природоємності, її види, методику оцінювання та шляхи зниження, облік природних факторів в економічній системі, основні підходи до економічної оцінки природних ресурсів, поняття еколого-економічного збитку (шкоди), методику оцінки еколого-економічного збитку в різних сферах, економічні інструменти природокористування, методику розрахунку рентної плати за використання різних видів природних ресурсів, сутність економічної ефективності природокористування, основні показники економічної ефективності природокористування та напрямки її підвищення.

Перевірка якості засвоєних знань і одержаних навичок при вивченні цього модуля здійснюється викладачем під час усного опитування, оцінювання виконання студентом завдань для самостійного виконання, наведених в [5], та написання модульної контрольної роботи № 2.

4. ПИТАННЯ ДО ЗАХОДІВ ПОТОЧНОГО, ПІДСУМКОВОГО ТА СЕМЕСТРОВОГО КОНТРОЛЮ

4.1. Тестові завдання до модульної контрольної роботи модуля ЗМ-ЛІ

№	Тестові питання	Джерело
1	Основні етапи та критерії розвитку взаємовідносин суспільства і природи:	3, с.36-44
2	Які наукові теорії та концепції створили теоретичні передумови становлення економіки природокористування як науки?	3, с.36-44
3	Сутність поняття економіка природокористування:	3, с.36-44
4	Основні функції економіки природокористування:	3, с.36-44
5	Основні завдання економіки природокористування як науки:	3, с.36-44
6	Види природокористування:	3, с.36-44
7	Загальна класифікація порушень навколишнього природного середовища:	2, с. 57-59
8	Суть економічних збитків від антропогенного впливу:	2, с. 62-68
9	Методи визначення величини еколого-економічних збитків:	2, с. 69-77
10	Структура екологічних витрат:	3, с. 27-29
11	Види економічних збитків від забруднення навколишнього природного середовища:	2, с. 60-68
12	Що розуміють під еколого-економічними збитками з макроекономічної точки зору?	6, с. 108-119
13	Назвіть фактори формування збитку:	4, с. 120-130
14	Механізм формування економічного збитку:	4, с. 120-130
15	Назвіть витрати, спрямовані на компенсацію збитків:	4, с. 120-130
16	Суть поняття «природні ресурси»:	1, с. 16-34
17	Найбільш поширений підхід щодо класифікації природних ресурсів	1, с. 16-34
18	За якою ознакою класифікацію природних ресурсів називають екологічною?	1, с. 16-34
19	Що розуміють під економічною оцінкою природних ресурсів?	1, с. 16-34

20	Яким вимогам повинна відповідати система економічних оцінок природних ресурсів?	1, с. 16-34
21	Який із підходів до економічної оцінки природних ресурсів є найбільш теоретично обґрунтованим та застосовуваним у господарській практиці?	1, с. 16-34
22	Які методи застосовуються для визначення ринкової ціни природних ресурсів?	1, с. 16-34
23	Визначте етапи розробки та реалізації економічного механізму раціонального природокористування:	2, с. 249-262
24	Які принципи покладено в основу створення ефективного економічного механізму природокористування?	2, с. 249-262
25	Сутність економічного механізму природокористування:	2, с. 249-262
26	Характерні риси основних типів економічного механізму природокористування:	2, с. 249-262
27	Визначте основні елементи економічного механізму природокористування:	2, с. 249-262
28	Дайте визначення поняття «екологічний податок»:	2, с. 249-262
29	Сутність системи фінансування природокористування:	2, с. 249-262
30	Назвіть види природоохоронних заходів:	6, с. 109-119
31	В чому полягає сутність економічної ефективності природоохоронних заходів?	6, с. 288-299
32	Дайте визначення поняттю «економічна ефективність»:	6, с. 288-299
33	Назвіть показники економічної ефективності природоохоронних заходів:	6, с. 288-299
34	Природоохоронні витрати за призначенням поділяються на:	3, с. 49-53
35	Формами еколого-економічних інструментів:	1, с. 72-84
36	Податкові інструменти природоохоронного регулювання:	1, с. 72-84
37	Митні інструменти природоохоронного регулювання:	1, с. 72-84
38	Що таке екологічні субсидії?	1, с. 72-84
39	Форми прямого регулювання цін в природокористуванні:	6, с. 156-157
40	Інструменти непрямого регулювання цін в природокористуванні:	6, с. 157-158
41	Поняття екологізації економіки:	1, с. 124-126
42	Суть екологічно орієнтованих змін структури економіки полягає:	1, с. 126-127
43	Механізми екологізації економіки:	1, с. 129-134
44	Інструментарій розв'язання проблем стійкого розвитку:	1, с. 144-147
45	Цільові орієнтири стратегії сталого розвитку:	1, с. 138-150
46	Система показників сталого розвитку:	1, с. 138-150
47	Дайте визначення поняттям «глобальна екологічна криза»:	2, с. 46-51
48	Визначте форми міжнародного співробітництва у сфері охорони довкілля:	2, с. 280-298
49	Потенційні переваги України щодо перспектив екологізації господарської діяльності:	2, с. 280-298
50	Які спеціалізовані організації працюють під егідою ООН в галузі охорони довкілля?	2, с. 295-298

4.2. Тестові завдання до модульної контрольної роботи модуля ЗМ-ПІ

№	Тестові питання	Джерело
1	Що характеризує показник природоємності?	5, с.12-17
2	Для якого рівня економічної системи визначається природоємність ВВП?	5, с.12-17
3	В яких одиницях можуть розраховуватися показники природоємності?	5, с.12-17
4	Що відображає природоємність продукції в натуральному вимірі?	5, с.12-17
5	Як визначається показник природної ресурсовіддачі?	5, с.12-17
6	На яких рівнях господарювання визначається природоємність?	5, с.12-17
7	Як розраховується галузева природоємність?	5, с.12-17
8	З чого складаються витрати природного капіталу?	5, с.12-17
9	Що представляє собою механізм управління природоємністю?	5, с.12-17
10	В чому полягає основний спосіб зниження природоємності?	5, с.12-17
11	Як структурна перебудова впливає на природоємність економіки?	5, с.12-17
12	Завдяки чому формування екологоорієнтованого світогляду у населення може зменшувати природоємність суспільного виробництва?	5, с.12-17
13	За яких умов скорочується природоємність?	5, с.12-17
14	Як впливає використання вторинної сировини у виробництві на показник природоємності?	5, с.12-17
15	Що представляє собою структурна природоємність?	5, с.12-17
16	Що означає природоємність на мезорівні?	5, с.12-17
17	За рахунок чого може бути досягнуто зниження структурного переспоживання і структурної природоємності на рівні галузі?	5, с.12-17
18	У чому полягає необхідність економічної оцінки природних ресурсів?	5, с. 24-28
19	Основні вимоги, яким відповідає економічна оцінка природних ресурсів:	5, с. 24-28
20	Завдання економічної оцінки природних ресурсів:	5, с. 24-28
21	Затратний підхід до економічної оцінки природних ресурсів:	5, с. 24-28
22	В чому полягає результативний підхід до економічної оцінки природних ресурсів:	5, с. 24-28
23	Сутність відтворювального підходу до економічної оцінки природних ресурсів:	5, с. 24-28
24	Яка рента характеризує різницю чистого доходу, зумовлену різницею рівнів інтенсивності господарювання та ефективності використання капітальних вкладень?	5, с. 24-28
25	Основні причини порушень навколишнього природного середовища	5, с. 34-37
26	Суть економічних збитків від забруднення довкілля:	5, с. 34-37
27	Структура екологічних витрат виробництва	5, с. 34-37
28	Види економічних збитків від забруднення навколишнього природного середовища:	5, с. 34-37

29	Етапи оцінки економічних збитків від забруднення навколишнього природного середовища:	5, с. 34-37
30	Критерії основних підходів щодо визначення економічних збитків від забруднення довкілля:	5, с. 34-37
31	Зміст основних напрямів визначення еколого-економічних збитків:	5, с. 34-37
32	Основні кількісні методи визначення величини економічних збитків від забруднення навколишнього природного середовища	5, с. 34-37
33	Що таке плата за землю?	5, с. 42-43
34	Що таке диференціальна земельна рента?	5, с. 42-43
35	На що встановлюються спеціальні екологічні податки?	5, с. 42-43
36	Що таке економічне стимулювання раціонального використання природних ресурсів?	5, с. 42-43
37	Інструменти політики пільгового кредитування природокористування:	5, с. 42-43
38	Що відноситься до примусових економічних інструментів мотивації екологізації виробництва?	5, с. 42-43
39	Заохочувальні економічні інструменти мотивації екологізації:	5, с. 42-43
40	У чому полягає стимулююча роль платежів за заставу?	5, с. 42-43
41	Сутність екологічних податків:	5, с. 42-43
42	Що таке продаж прав на забруднення?	5, с. 42-43
43	Які функції виконує система «застава-повернення»?	5, с. 42-43
44	Що розуміють під ціноутворенням з урахуванням екологічного чинника?	5, с. 42-43
45	Що таке природоохоронна діяльність?	5, с. 49-52
46	Які існують показники економічної ефективності природокористування?	5, с. 49-52
47	Особливості оцінки економічної ефективності природоохоронних втрат:	5, с. 49-52
48	Що таке абсолютна ефективність природоохоронних заходів?	5, с. 49-52
49	Як оцінюється ефективність реалізації інвестиційних проектів екологічного та природно-ресурсного спрямування?	5, с. 49-52
50	Яким чином встановлюється ефективність діючих природоохоронних об'єктів?	5, с. 49-52

4.3. Тестові завдання до залікової контрольної роботи

№	Тестові питання	Джерело
1	Сутність поняття економіка природокористування:	3, с.36-44
2	Основні функції економіки природокористування:	3, с.36-44
3	Основні завдання економіки природокористування як науки:	3, с.36-44
4	Види природокористування:	3, с.36-44
5	Основні етапи та критерії розвитку взаємовідносин суспільства і природи:	3, с.36-44
6	Які наукові теорії та концепції створили теоретичні передумови становлення економіки природокористування як науки?	3, с.36-44

7	Що характеризує показник природоємності?	5, с.12-17
8	Для якого рівня економічної системи визначається природоємність ВВП?	5, с.12-17
9	В яких одиницях можуть розраховуватися показники природоємності?	5, с.12-17
10	Що відображає природоємність продукції в натуральному вимірі?	5, с.12-17
11	Як визначається показник природної ресурсовіддачі?	5, с.12-17
12	На яких рівнях господарювання визначається природоємність?	5, с.12-17
13	Як розраховується галузева природоємність?	5, с.12-17
14	З чого складаються витрати природного капіталу?	5, с.12-17
15	Методи визначення величини еколого-економічних збитків:	2, с. 69-77
16	Структура екологічних витрат:	3, с. 27-29
17	Види економічних збитків від забруднення навколишнього природного середовища:	2, с. 60-68
18	Що розуміють під еколого-економічними збитками з макроекономічної точки зору?	6, с. 108-119
19	Назвіть фактори формування збитку:	4, с. 120-130
20	Механізм формування економічного збитку:	4, с. 120-130
21	Назвіть витрати, спрямовані на компенсацію збитків:	4, с. 120-130
22	Суть поняття «природні ресурси»:	1, с. 16-34
23	Найбільш поширений підхід щодо класифікації природних ресурсів	1, с. 16-34
24	За якою ознакою класифікацію природних ресурсів називають екологічною?	1, с. 16-34
25	Що розуміють під економічною оцінкою природних ресурсів?	1, с. 16-34
26	Яким вимогам повинна відповідати система економічних оцінок природних ресурсів?	1, с. 16-34
27	Який із підходів до економічної оцінки природних ресурсів є найбільш теоретично обґрунтованим та застосовуваним у господарській практиці?	1, с. 16-34
28	Які методи застосовуються для визначення ринкової ціни природних ресурсів?	1, с. 16-34
29	Визначте етапи розробки та реалізації економічного механізму раціонального природокористування:	2, с. 249-262
30	Які принципи покладено в основу створення ефективного економічного механізму природокористування?	2, с. 249-262
31	Сутність економічного механізму природокористування:	2, с. 249-262
32	Характерні риси основних типів економічного механізму природокористування:	2, с. 249-262
33	Визначте основні елементи економічного механізму природокористування:	2, с. 249-262
34	Дайте визначення поняття «екологічний податок»:	2, с. 249-262
35	Сутність системи фінансування природокористування:	2, с. 249-262
36	Назвіть види природоохоронних заходів:	6, с. 109-119
37	В чому полягає сутність економічної ефективності природоохоронних заходів?	6, с. 288-299

38	Дайте визначення поняттю «економічна ефективність»:	6, с. 288-299
39	Назвіть показники економічної ефективності природоохоронних заходів:	6, с. 288-299
40	Природоохоронні витрати за призначенням поділяються на:	3, с. 49-53
41	Формами еколого-економічних інструментів:	1, с. 72-84
42	Податкові інструменти природоохоронного регулювання:	1, с. 72-84
43	Митні інструменти природоохоронного регулювання:	1, с. 72-84
44	Що таке екологічні субсидії?	1, с. 72-84
45	Форми прямого регулювання цін в природокористуванні:	6, с. 156-157
46	Інструменти непрямого регулювання цін в природокористуванні:	6, с. 157-158
47	Поняття екологізації економіки:	1, с. 124-126
48	Суть екологічно орієнтованих змін структури економіки полягає:	1, с. 126-127
49	Механізми екологізації економіки:	1, с. 129-134
50	Система показників сталого розвитку:	1, с. 138-150
51	Дайте визначення поняттям «глобальна екологічна криза»:	2, с. 46-51
52	Інструментарій розв'язання проблем стійкого розвитку:	1, с. 144-147
53	Цільові орієнтири стратегії сталого розвитку:	1, с. 138-150
54	Визначте форми міжнародного співробітництва у сфері охорони довкілля:	2, с. 280-298
55	Потенційні переваги України щодо перспектив екологізації господарської діяльності:	2, с. 280-298
56	Які спеціалізовані організації працюють під егідою ООН в галузі охорони довкілля?	2, с. 295-298
57	Затратний підхід до економічної оцінки природних ресурсів:	5, с. 24-28
58	В чому полягає результативний підхід до економічної оцінки природних ресурсів:	5, с. 24-28
59	Сутність відтворювального підходу до економічної оцінки природних ресурсів:	5, с. 24-28
60	Інструменти політики пільгового кредитування природокористування:	5, с. 42-43

5. ЛІТЕРАТУРА ДЛЯ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Основна

1. Шаравара В.В., Любинський О.І. Економіка природокористування: навчальний посібник. Кам'янець-Подільський: ТОВ «Друкарня «Рута», 2020. 252с. URL: <http://elar.kpnu.edu.ua:8081/xmlui/bitstream/handle/123456789/4939/Sharavara-V.V.-Liubynskiy-O.I.-Ekonomika-pryrodokorystuvannia.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
2. Економіка природокористування: підручник / Хвесик М.А., Рогач С. М., Кулаєць М. М., Ільків Л. А., Авраменко Т. П. За ред. д-ра. екон. наук, проф., академіка НААН України Хвесика М. А. К.: Аграр Медіа Груп, 2013. 334с.
3. Пономаренко Є. Г. Економіка природокористування та природоохоронної діяльності : конспект лекцій для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти всіх форм навчання зі спеціальності 183 – Технології захисту навколишнього середовища. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2022. 58с. URL: <http://eprints.kname.edu.ua/62006/1>
4. Коренюк П.І., Федулова С.О. Економіка природокористування: навчальний посібник. Дніпропетровськ: Акцент ПП, 2014. 274с. URL: https://udhtu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/03/Ekonomika-pryrodokorystuvannya_Fedulova-S.O..pdf
5. Методичні вказівки до практичних занять з дисципліни «Економіка природокористування» для студентів 4/5 року навчання денної та заочної форми за спеціальністю 101 «Екологія», рівень вищої освіти «бакалавр» / Губанова О.Р. Одеса, ОДЕКУ, 2023. 67с. URL: http://eprints.library.odeku.edu.ua/id/eprint/12382/1/GubanovaOR_Ekonom_prirod_RS_MV_2023.pdf
6. Галушкіна Т.П. Економіка природокористування: навчальний посібник. Харків: Бурун Книга, 2009. 480с. URL: http://pdf.lib.vntu.edu.ua/books/2015/Galyshkina_2009_480.pdf
7. **www.library-odeku.16mb.com**

Додаткова

8. Губанова О.Р. Економіка довкілля та природних ресурсів: конспект лекцій (Частина I) Одеса, 2017. 119с. URL: http://eprints.library.odeku.edu.ua/id/eprint/260/1/GubanovaOR_Ekonomika_dovkillya_ta_PR_KL_2017.pdf
9. Губанова О.Р. Економіка довкілля та природних ресурсів: конспект лекцій (Частина II). Одеса, 2018. 130с. URL: http://eprints.library.odeku.edu.ua/id/eprint/6516/1/GubanovaOR_Ekonom_dovkil_ta_pryrodn_resurs_ch_2_KL_2019.pdf
10. Мельник Л.Г. Екологічна економіка: підручник. Суми, ВТД «Університетська книга», 2002. 346 с.